

Gearralgohppi 15. mars 2017.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet,
Oslo.

HØRING NOU 2016:18 – HJERTESPRÅKET.

Vi viser til foreliggende NOU og oversender med dette vårt innspill i høringen.

Høringskommentar fra Sámeálbmot Bellodat/Samefolkets Parti (SáB/SfP)

Samisk språk i skole-hjem samarbeidet

Det er et nasjonalt ansvar å legge til rette for at samene skal kunne sikre og utvikle sine språk.

Samisk språkutvalgs arbeid og NOU 2016:18, Hjertespråket, er et viktig dokument for å sikre samiske språk status i Norge. Vi viser til at utvalget foreslår 108 tiltak som på ulike samfunnsområder vil bidra til dette og vi viser her særlig til utvalgets uttalelse om kommunenes medvirkning i språktiltakene:

“Kommunene må planlegge hvordan samiske barn kan tilbys kontinuitet i språkutviklingen gjennom hele utdanningsløpet, fra barnehage til grunnskole og videre til videregående opplæring,” skriver utvalget (s. 109).

Nordsamisk språk er langt på vei likestilt med norsk i Kárášjohka og Guovdageaidnu, jf. NOU'en, og i de to kommunene *“vil man kunne bruke nordsamisk på de fleste arenaer innenfor kommunens grenser; i arbeidslivet, i politiske debatter, i det sosiale liv og i familien”* (s. 82).

Eksempler på situasjonen for samisk språk

Det er likevel slik at også i Kárášjohka kreves særskilt innsats både for å:

- 1) sikre barna akseptable læringsvilkår i og på samisk språk,
- 2) få flere samiskspråklige arenaer i barnas fritid,
- 3) sikre at samisk språk kan brukes i skole-hjem samarbeidet, og for å
- 4) støtte samisk språk i samfunnet genrelt for å motvirke negative holdninger til språket.

Dette arbeidet må til for å forbedre holdninger til samisk samfunn og kultur generelt og for å styrke språkets status spesielt. Og foreldre må ivareta dette, fordi det gjelder deres egne barns språk og identitet.

- Ved foreldre- og klassemøter kan samisk ikke brukes fordi det ikke er etablert en organisert tolketjeneste. Mange foreldre blir misfornøyd med at to språk brukes og møtet av den grunn vil drøye ut. Derfor går møtet i de fleste tilfeller over til å bli på ett språk; norsk. Nordsamisk språk kan derfor ikke sies å være likestilt med norsk. Samisk språk blir oppfattet som et problem og kan blant foreldre både skape og forsterke en negativ holdning overfor det samiske samfunnet og slik skape splittelser, noe barna igjen kan adoptere.
- Samiske elever har i dag lovfestede rettigheter til opplæring i og på samisk. Elever og foreldre opplever at rettighetene ikke blir oppfylt, ved at mange elever ikke lykkes i å oppnå forventet læring som andrespråks elever i samisk. Den første kartlegginga av andrespråksopplæring i samisk i Norge kom i 1998 og viste stor foreldremisnøye: Andrespråkslevnene ble ikke funksjonelt tospråklige. Denne misnøyen er vedvarende og er uttrykt av både foreldre og grunnskole og videregående skole i Karasjøk.
- Foreldre opplever at barna ikke kan få en vellykket skolegang mht. samisk språk. Det samiske opplæringstilbudet fremstår som mislykket og mindre attraktivt, og man får forsterket negativt at man som elev og forelder ikke har lykkes i forhold til samisk kultur og samfunn. Skolen skaper i liten grad funksjonelle samiskspråklige elever og dermed oppnår man ikke samiskspråklige arena verken i skolemiljøet eller i lokalsamfunnet. Det er derfor nødvendig å utvikle et læringsopplegg der det legges sterkere vekt på muntlig bruk av samisk.
- Foreldre som gruppe har ikke noe organisert apparat for å ivareta barnas og foreldres interesser når læremidler, undervisningsmetoder og lærerressurser i skolen ikke er etter den standarden som andre fag har og ikke etter gjeldende læreplaner og regelverk.
- Det må også utredes og iverksettes tiltak for ikke-samiskspråklige foreldre til barn som lærer samisk i barnehage og skole. Samelovens språkregler må endres slik at en større del av midlene øremerkes finansiering av frikjøp fra arbeid etc. for foreldre som ønsker å lære seg samisk samtidig og sammen med barna. I dag er ofte situasjonen at barn oppfatter bruk av samisk språk som noe fremmed i hjemmet og avgrenset til bruk i læreinstusjoner.
- Etter det vi kan se er ikke Sámi Állaskuvla/Samisk Høyskole brukt som premissgiver for utvalget i nevneverdig grad. Vi mener det er helt nødvendig med et nært og bredt samarbeid med den samiske høyskolen om språktiltakene skal lykkes.

- Det vil være helt avgjørende for å lykkes med nye tiltak at kunnskap, kompetanse og medvirkning fra samiske politiske- og læremiljø sikres gode arbeidsvilkår. Finansieringen av språktiltakene må sikres gjennom en endring i finansieringen av Sametingets virksomhet, ref. utvalgets uttalelse på sidene 92 og 93, *Sametingets rolle med hensyn til samiske språk*. Vi vil her vise særlig til det utvalget påpeker mht. Sametingets rolle som politisk organ og som forvaltningsorgan. Vi mener det er nødvendig å utrede nærmere hvorvidt Sametinget organiseres med en *ytre etat* slik at det kan bli et tydelig skille mellom de utøvende forvaltningsoppgavene og språkpolitiske utviklingsoppgaver.
- Vi er enig i utvalgets uttalelse om Sametingets manglende muligheter for en sterkere innsats på blant annet språkarbeidet når tinget ikke har en direkte innflytelse over egne økonomiske eller budsjettmessige rammer, *ref. kap. 7, side 92, første spalte andre avsnitt*. Det er et dilemma for det samiske samfunn at det ikke er klarhet i Sametingets rolle; er Sametinget en forvalter av statens språkpolitikk eller har Sametinget en selvstendig rolle som utvikler av språkarbeidet.
- SåB/SfP mener det er avgjørende for språkarbeidet at Sametinget får en avklart politisk og forvaltningsmessig rolle i den framtidige utøvelse av samisk språkarbeid. Sametinget må sikres en god og forutsigbar budsjettmessig situasjon for å kunne ivareta sin rolle som nasjonsbygger. Det må derfor sikres gode konsultasjonsordninger og forslaget om en fast prosentmessig andel for Sametinget i statsbudsjettet må derfor utredes snarest.
- Vi mener at også Porsáŋggu gielddá/Porsanger kommune må vurderes definert som et språkbevaringsområde. Etter brukes samisk språk fortsatt relativt aktivt blant kommunens befolkning, selv om dette kanskje ikke avspeiler seg i språkets status i skolen og i andre offentlige sammenhenger.

Vi viser til at vår søknad om utvidet svarfrist for høring er innvilget og vi vil derfor komme med en endelig uttalelse innen fristen den 27. d.m.

Med vennlig hilsen
For SåB/SfP

Bjarne Store- Jakobsen,
leder.